

34

cultuur

column

coen
peppelenbos

Droomfabriek

Vorig jaar haalde ik uit protest mijn spaargeld weg bij @ABNAMRO. Nog geen spijt van gehad', twitterde Bas Heijne deze week. En hoewel je je soms machteloos voelt als bankdirecteuren zichzelf weer een bonus toekennen, terwijl ze gewone balie medewerkers zonder pardon ontslaan, is er één mogelijkheid om je te onttrekken aan het systeem, namelijk: niet meer meedoen. Je kunt je spaarrekening onderbrengen bij een bank met hogere morele principes.

Ik heb zelf ooit besloten om geen geld meer te geven aan goede doelen waarvan de direc-

Mijn bankdirecteur moet zuinig zijn

teur meer dan een ton betaald krijgt. Als je elk jaar 50 euro geeft aan het Aids Fonds en je soms verwacht dat de directeur schoon 106.442 euro per jaar krijgt, dan zijn er allereerst al 2128 mensen nodig die net als jij 50 euro storten zodat we in ieder geval de directeur aan het werk kunnen houden. Ik wil dat mijn bankdirecteur zuinig en gedegen is, ik wil dat mijn goedbedoelende directeur iets minder verdient, voordat hij bij mij bedelt om geld.

Boudewijn Poelmann, van

Novamedia, is een van de bedenkers van de PostcodeLoterij, de Vriendenloterij en de Bankgiroloterij. Dankzij onze goklust (ik heb al vier keer een blik stroopwafels gewonnen) krijgen goede doelen miljoenen binnen. In de beginjaren ging ook een percentage naar de bedenkers. Hoeveel precies willen de bedenkers niet prijsgeven, maar dat ze schattemeljtijer zijn geworden, is wel zeker. Ineke Holtwijk schreef in opdracht van Poelmann *De mannen van de droomfabriek* over de PostcodeLoterij, en ook zij kreeg geen inzage in de gegevens. *NRC Handelsblad* berekende in 2014 dat zeker zo'n 80 miljoen euro naar de vier bedenkers is gegaan. Poelmann heeft zich vorig jaar nadrukkelijk op de boekenmarkt gestort door uitgeverijen aan te kopen (Nieuw Amsterdam en de Wereldbibliotheek), ECI over te nemen en een boekhandel in Amsterdam aan te kopen. Hij zei toen: „Novamedia werkt vanuit de visie dat de wereld gebaat is bij sterke maatschappelijke organisaties en goed geïnformeerde burgers.“ Die burgers moeten echter niet te weten komen hoeveel Poelmann heeft binnengehaakt. Godzijdank zijn er nog schrijvers en kritische journalisten die niet buigen voor de macht van het geld.
c.peppelenbos@home.nl

gewichtgewogen

Rock als vitriool

Gebeurtenis: concert van de Amsterdamse groep Claw Boys Claw **Gezien:** 27/3, Iduna Drachten **Voorprogramma:** Sprokkelhout uit Groningen **Publiek:** ongeveer 250
★★★★★

Toen Claw Boys Claw zich rond 1984 met een schokgolf meldde aan het vaderlandse popfront, gold zanger Peter te Bos met zijn 34 jaar als 'oud'. En kijk nu: ruim dertig jaar later, met de pensioenleeftijd in zicht, rockt die Te Bos nog altijd als een jonge hond.

Destijds waren ze woeste garagerockers, wild surfend op de golven van The Stooges en dat soort rolmodellen. Op het laatste, twee jaar oude album *Hammer* drong een kalme, onderkoelde inslag door met de belofte van een wilde uitbarsting, die elk moment kon vol-

gen. Ook als die uitblijft, levert dat een prettige spanning op, die ook de huidige live-voorstellingen een laagje extra meegeeft.

Men hanteert vandaag de dag meer variatie aan tempo's en sferen, maar in het hart van het groepsgeluid zit nog altijd een venijnige opvatting van die eeuwige rock.

Te Bos blijft de blikvanger, met zijn machtige, woest galmende stem en met zijn podiummanieren, die hem door de hele zaal (en daarbuiten) brachten. De huidige ritmesectie (bassist Marcus Bruysten en drummer Jeroen Kleijn) maken deze bezetting de meest effectieve tot nu toe. Gitarist John Cameron is de ware held: zijn gitaar gedoopt in gemene lagen 'fuzz' en andere effecten, zijn riffs en solo's rauw en steeds vrijer. Toe, nog dertig jaar. Moet lukken.
JACOB HAAGSMA

De wereld een beetje genezen met kruiden

KIRSTEN VAN SANTEN

LEEUWARDEN Bewoners van de wijk Oldegalileën hebben samen met een kunstenaar een manier gevonden om de aarde een beetje te genezen. De resultaten zijn in het Fries Museum te bekijken.

Over *community art* bestaan nogal wat misverstanden. Bij dit soort gemeenschapsprojecten zou er bijvoorbeeld na het vertrek van de kunstenaar weinig van het kunstinitiatief meer overblijven. Dat het ook anders kan, bewijst het project *Herbarium cataplasma* in de Leeuwarder wijk Oldegalileën/Bloemengracht. Wat de Frans-Nederlandse kunstenaar Laurence Aëgerter daar begon, wordt door buurtbewoners voortgezet. Wat startte als een kruidentuin, heeft zich inmiddels ontpopt tot een heus stadsparkje.

Aëgerter, eerder *artist in residence* in Kunsthuis Syb in Beetsterzwaag, bouwde in de zomer van 2013 op uitnodiging van de gemeente

Leeuwarden op een braakliggend stukje grond, vlak langs de Dokkumer Ie, een kruidentuin met geneeskrachtige planten naar middeleeuws voorbeeld, naar dat van het wereldberoemde klooster van Sankt Gallen. Dat er zo'n tuin in de wijk Oldegalileën kwam, was niet voor het eerst. In de vijftiende eeuw stond daar het Galileeklooster.

Zestien bedden werden er gepland met onder meer salie, komijn en venkel. Kruiden waaraan een geneeskrachtige werking wordt toegeschreven. Om dat gegeven te materialiseren, drukte de kunstenaar enkele grote foto's van willekeurige rampen af - van de aardbeving in Haiti tot de tsunami in Japan en de aanslag op de Twin Towers. Van de wijkbewoners vroeg ze om deze 'gewonde landschappen' met hun kruiden te verzorgen en op die manier 'symbolisch te genezen'. Heel letterlijk: om de foto's met hun geneeskrachtige, zelfverbouwde planten te bedekken. Die foto's, plus bedekking, zijn nu in het Fries Museum te zien, in de

tentoonstelling *Herbarium cataplasma*. Volgens conservator moderne kunst Kie Ellens is het Aëgerter gelukt om het *community art*-project heel breed te trekken. Ze heeft activiteiten omtrent de kruidentuin - namelijk de aanleg van een parkje eromheen - teweeggebracht, maar heeft er ook voor gezorgd dat de wijkbewoners met de wereldgeschiedenis aan de slag zijn gegaan; dat ze empathie toonden en zich ontfermden. Troost boden, hoe klein en symbolisch ook.

En er is meer: van de geneeskrachtige planten maakten de mensen zelfjes. Die zijn te koop in de winkel van het Fries Museum. Er ontstaat een kleine economie, gebaseerd op iets positiefs. „Zo krijgt het *Herbarium cataplasma* op verschillende niveaus een spin-off. Dat heeft deze kunstenaar maar mooi weten te veroorzaken.“

Herbarium cataplasma is tot en met 10 mei 2015 te zien in het Fries Museum

Een van de foto's met bedekking. FOTO FRIES MUSEUM

gewichtgewogen

Veel schoons, weinig verhevens

Gebeurtenis: *Matthäus Passion* door NNO, NNCK en Groninger Kinder- en Jeugdkoor o.l.v. Risto Joost **Met:** Andreas Weiler (evangelist), Panajotis Iconomou (Christus), Katharine Fuge (sopraan), David Allsopp (alt), Andreas Karasiak (tenor) en Dominik Wörner (bas) **Gezien:** 26/3 Drachten, De Lawei (gisteravond ook in Theater Sneek) **Publiek:** 403 **Nog te zien:** 1/4 Leeuwarden, Harmonie
★★★★☆

Zelden een dirigent gezien die zo sierlijk dirigeert als Risto Joost. De jonge Est (34), die dezer dagen voor het Noord-Nederlands Orkest staat bij de jaarlijkse

uitvoeringen van de *Matthäus Passion*, is in zijn bewegingen een genot om naar te kijken. Bij de première in Drachten overheersten ook in de muziek sierlijkheid en galanterie. Het was allemaal heel erg mooi en keurig verzorgd: heldere lijnen, veel aandacht voor klankvorming en fraai uitgelichte details.

Ook de bijdragen van de solisten waren overwegend netjes en terzake. De succesaria's *Erbarme dich* (strak gezongen door David Allsopp) en *Aus Liebe* (waarin Katharine Fuge prachtig begeleid werd) voldeden aan de verwachtingen en ook de bijdragen van het Noord-Nederlands Concertkoor waren (op het wat stroeve openingskoor na)

prima in orde. En toch ontbrak er iets: het was allemaal net wat te veel van het schone en te weinig van het verhevende, waardoor het passieverhaal op afstand bleef.

Bas Dominik Wörner leek dat te beseffen, maar in zijn licht geforceerde pogingen om het universele drama van Christus' kruisdood kracht bij te zetten, schoot hij een beetje door. Zijn bijdragen als Pilatus waren zelfs zo karikaturaal dat het bijna grotesk werd. Het verhevende in de muziek kwam van Panajotis Iconomou, die een weergalozes Christus neerzette en weigerde mee te gaan in de overheersende zucht naar het schone.
JOB VAN SCHAİK